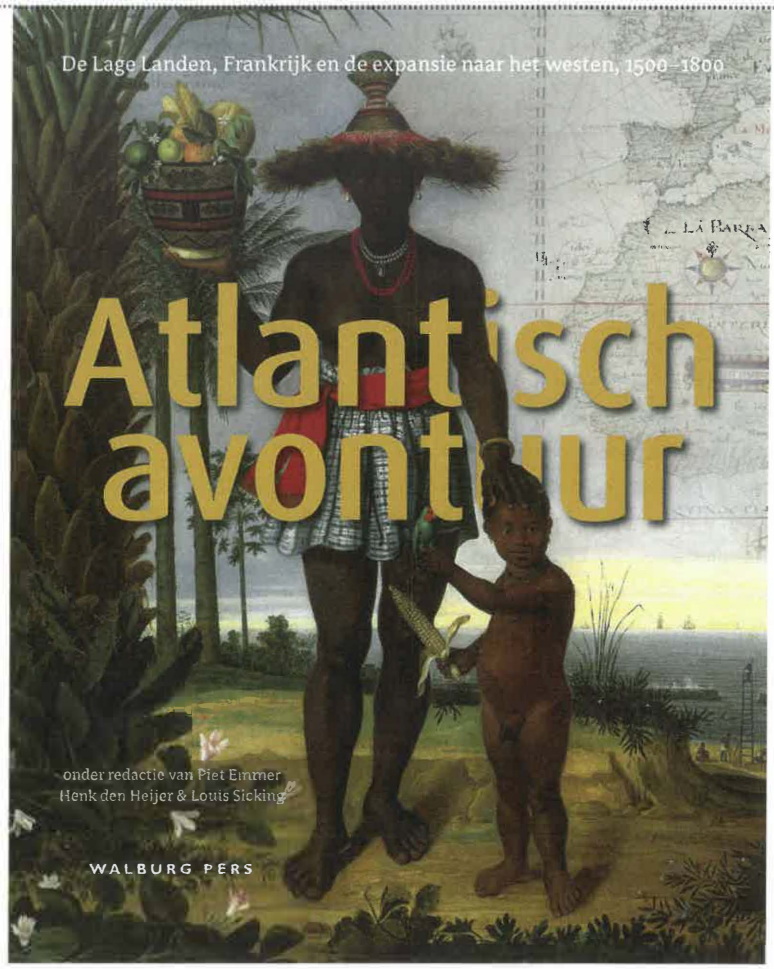
Piet Emmer, Henk den Heijer, Louis Sicking (red.), *Atlantisch avontuur. De Lage Landen, Frankrijk en de expansie naar het westen, 1500–1800.*
(Walburg Pers: Zutphen 2011), 255 blz., € 49,50.

Samenwerking; wat in de zestiende tot en met de achttiende eeuw kon, moet in de eenentwintigste eeuw, als je de geschiedenis van die samenwerking onderzoekt, weer kunnen. Zoiets zal ten grondslag hebben gelegen aan het Frans-Nederlandse (de universiteiten van La Rochelle en Leiden) project om een artikelenbundel te publiceren over de historische banden tussen Frankrijk en Nederland. Dat er dan veel te beschrijven valt, is logisch. Vooral als je het onderwerp ook nog eens breed neemt, namelijk niet alleen de op expansie gerichte samenwerking, maar ook de samenwerking *an sich*. Het is dan voorspelbaar dat er maar liefst dertig artikelen van vijftien auteurs, die weer afkomstig zijn van negen wetenschappelijke instituten bij elkaar zijn geplaatst. Deze zijn gepubliceerd in een Franse- en een Nederlandse bundel (met ieder een eigen redactie; Piet Emmer zat in beide), die, op een enkel artikel na, hetzelfde zijn. Een ware opgave om dit allemaal goed af te stemmen. Dat is dan ook niet gelukt. Dertig artikelen in 255 bladzijden: de rekensom is eenvoudig, er is gemiddeld minder dan tien bladzijden per bijdrage beschikbaar. Opvallend is dat juist de artikelen die dat maximum (tien) halen tot de betere stukken horen. Het zijn de stukken van redacteuren Sicking (over de handel in zout, wijn en graan tussen de Nederlanden en Frankrijk), Emmer (de inleiding, een artikel over de Nederlandse slavenhandel naar Franse en Engelse kolonies en het epiloog), Den Heijer (natuurlijk over de WIC), alsmede van de Franse redacteur Didier Poton Xaintrailles (over de hugenoten en de band met de Nederlanden) die in de beperkte ruimte goed aan kunnen geven waar het om gaat. Emmer schuwt, zoals gebruikelijk, daarbij in zijn vlot leesbare schrijfstijl de duidelijke statements niet: Nederland heeft kwantitatief een bescheiden rol gespeeld in de Atlantische economie, maar heeft kwalitatief veel betekend, de slavenhandel heeft weinig effect op Europa en Afrika gehad (maar veel op Amerika), de koloniën in de West hebben vrij weinig bijgedragen aan de Nederlandse economie.

Waar de redacteuren de 'grotere onderwerpen' voor hun rekening hebben genomen, zijn het de andere auteurs die zich meer met microgeschiedenis bezig houden. Onderwerpen als de Azoren als 'Vlaamse eilanden', watergeuzen in La Rochelle, het Moeras van Poitevin en de universiteit van Leiden als voorbeeld voor de Academie van Saumur passeren de revue. Tot de betere artikelen horen nog de stukken van Cornelius Jaenen (Universiteit van Ottawa) over Nederlanders en de bonthandel in Nieuw-Frankrijk en over de Hollanders en Vlamingen en de Franse visserij in Noord-Amerika, alsmede het artikel *Nieuw-Nederland en Nieuw-Amsterdam (1609 – 1664)* van Willem Frijhoff.

Walburg Pers – bekend van tentoonstellingscatalogi – is de Nederlandse uitgever van het boek. Dat is zichtbaar. Grote, fraaie illustraties, regelmatig ook originele afbeeldingen. Dat is in ieder geval een van de winstpunten van deze bundel: de Franse redacteuren hebben rijk illustratiemateriaal uit de voor hen bekende bronnen ontsloten. Een aantal daarvan zal vast en zeker vanaf nu vaker in Nederlandse publicaties afgebeeld worden.

Ger Jan Onrust ▶